

Zagadnienia edukacyjne dla uczniów na czas odwołania zajęć szkolnych przez MEN LO w Nowym Żmigrodzie przedmioty: Historia, Wiedza o społeczeństwie nauczyciel mgr Łukasz Mikulski

Klasa I b- Historia

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Kryzys i upadek komunizmu w Europie

Zagadnienia:

1 Konflikt w Afganistanie

- 1978 Na terenie tego państwa władzę przejęli komuniści jednak przeciwko ich rządóm wybuchło powstanie w wyniku, którego zwyciężyło ugrupowanie proamerykańskie z Aminem na czele. Stało się to bezpośrednią przyczyną interwencji ZSRR w Afganistanie
- 25 XII 1979 Wkroczenie wojsk radzieckich do Afganistanu spowodowało obalenie rządów Amina na czele nowego rządu 27 XII stanął, Karmal zwolennik komunizmu i współpracy z ZSRR, Afgańskich bojowników walczących z radziecką interwencją nazywano Mudżahedinami, którzy wspierani byli przez USA
- 1989 Wycofanie się wojsk radzieckich z Afganistanu (ZSRR poniósł ogromne straty, nasilił się także kryzys gospodarczy)

2 Próby reform w ZSRR

- Częste zmiany na stanowisku I sekretarza KC KPZR
- 1982-1984 Jurij Andropow
- 1984 Konstantin Czernienko
- 1985 Stanowisko I Sekretarza objął Michaił Gorbaczow podjął on próbę modernizacji gospodarki a także ustroju ZSRR działania te nazwano Pierestrojką (Przebudową)

3 Jesień Ludów

- 4 VI 1989 W Polsce odbyły się kontraktowe wybory w wyniku, których opozycja została dopuszczona do sprawowania władzy rząd Tadeusza Mazowieckiego

- 9 XI 1989 Zniesienie granicy między RFN a NRD
- 17 XI 1989 Aksamitna rewolucja w Czechosłowacji urząd prezydenta objął Vaclav Havel
- 22 XII 1989 W Rumunii obalono rządy Nicolae Ceausescu
- 3 X 1990 Zjednoczenie Niemiec

4 Rozpad ZSRR

- Przemiany, które dokonały się w ZSRR pod wpływem pierestrojki doprowadziły do odrodzenia się tendencji niepodległościowych w jego republikach
- 11 III 1990 Niepodległość ogłosiła Litwa
- 15 III 1990 Ustanowiono urząd prezydenta ZSRR stanowisko to objął dotychczasowy I sekretarz KPZR Michaił Gorbaczow
- 19 VIII 1991 Pucz Janajewa wiceprezydenta ZSRR, gromadził on przeciwników przekształcenia ZSRR w państwo federacyjne, do czego dążył Gorbaczow, który w tym czasie przebywał na urlopie (nad Morzem Czarnym). Na czele sił tłumiących pucz stanął prezydent republiki rosyjskiej Borys Jelcyn, 21 VIII sytuacja została opanowana, pucz zakończył się niepowodzeniem, jego konsekwencją była 29 VIII 1991 delegalizacja KPZR a także ogłoszenie niepodległości przez kolejne republiki ZSRR. (20 VIII Estonia, 24 VIII Federacja Rosyjska, 24VIII Ukraina, 25 VIII Białoruś, 27 VIII Mołdawia
- 8 XII 1991 Utworzenie Wspólnoty Niepodległych Państw WNP (Rosja, Ukraina, Białoruś)
- 26 XII 1991 Gorbaczow przekazał władzę Borysowi Jelcynowi w ten sposób Federacja Rosyjska stała się formalną następczynią ZSRR

Podręcznik 324-331

Temat: Świat na przełomie XX-XXI w

Zagadnienia:

1 Wojna w Zatoce Perskiej

- 2 VIII 1990 Wojska irackie zajęły Kuwejt kraj bogaty w złoża ropy naftowej
- ONZ Potępiło agresję, podobnie postąpiły też USA nakazując Irakowi wycofanie się z Kuwejtu

- 17 I 1991 Rozpoczęła się operacja Pustynna Burza atak sił sprzymierzonych pod przewodnictwem USA przeciwko wojskom Irackim, w pierwszej fazie walk prowadzono naloty a następnie 24 lutego 1991 podjęto ofensywę lądową o kryptonimie „Pustynny miecz”, która zakończyła się 28 lutego 1991 opanowaniem Kuwejtu. Na Irak nałożono sankcje gospodarcze

2 Wojna w Jugosławii

- 25 VI 1991 Słoweńcy i Chorwaci ogłosili deklarację niepodległości stawiając skuteczny opór armii jugosłowiańskiej, uzyskując w ten sposób niezależność

- 17 XI 1991 Niepodległość proklamowała Macedonia

- 3- 5 IV 1992 Bośnia i Hercegowina ogłosiły niepodległość z decyzją ta nie pogodzili się zamieszkujący na tym terenie Serbowie, którzy podjęli wojnę domową z bośniackimi muzułmanami, proklamując własne państwo Republikę Serbską, walki trwały, do 1995 kiedy to w Dayton na terenie USA zawarto porozumienie pokojowe na jego mocy, rządy zaczęła sprawować trzyosobowa rada składająca się z przedstawicieli Serbii, Bośni i Chorwacji

- 1996 Na terenie Serbii w Kosowie zamieszkujący na tym terenie Albańczycy stanowiący ok. 90 % tamtejszej ludności podjęli próbę oderwania się od Serbii. W 1999 Nastąpiła interwencja NATO, która rozdzieliła walczące strony, W 2008 Kosowo ogłosiło niepodległość

3 Wojna w Czeczenii

- 1991 Czeczenia ogłosiła niepodległość a jej prezydentem został Dżochar Dudajew

- I wojna czeczeńska 1994-1996 zakończyła się niepowodzeniem Rosji

- II wojna czeczeńska 1999-2009 w jej wyniku utworzono Autonomię Republiki Czeczenii wchodzącą w skład Federacji Rosyjskiej na czele, której stanął Ramzan Kadyrow

4 Wojna z Terroryzmem

- 11 IX 2001 zamach w USA na wieże World Trade Center zorganizowany przez islamską organizację terrorystyczną AL-Kaida

- 2002 Operacja Anakonda siły amerykańskie obaliły reżim Talibów w Afganistanie

- 2003 II wojna w Zatoce Perskiej w wyniku, której odsunięto od władzy Saddama Husajna

Klasa I b- Wiedza o społeczeństwie

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Podróżowanie po Europie i świecie

Zagadnienia:

1 Polak za granicą

- Minister Spraw Zagranicznych odpowiada za realizację polityki Polski poza jej granicami, sprawuje on także kontrolę nad Ambasadami i Urzędami Konsularnymi
- Ambasadory zabezpieczają interesy Narodu, jako całości
- Konsulaty udzielają pomocy obywatelom, dbają o dobro jednostki
- Minister Spraw Zagranicznych MSZ na stronie internetowej „Polak za granicą” znajdują się informacje dla obywateli o ryzyku, jakie wiąże się z wyjazdem za granicę

2 Utrata dokumentów za granicą

- Nawiązać kontakt z polskim urzędem konsularnym, który potwierdzi tożsamość osoby poszukującej dokumentów dla niej też zostanie wydany paszport tymczasowy. W razie braku polskiego urzędu konsularnego można zwrócić się do konsulatu państwa należącego do UE po zbadaniu tożsamości osoby ubiegającej się zostanie dla niej wydany Europejski Dokument Podróży (ETD)

3 Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego

- Dokument dla obywateli państw UE a także Szwajcarii, Norwegii, Islandii i Liechtensteinu, dający możliwość korzystania z usług medycznych w czasie pobytu za granicą

4 Strefa Schengen

- 14 VI 1985 na terenie Luksemburga w miejscowości Schengen zawarto porozumienie o stopniowym znoszeniu kontroli granicznej, układ wszedł w życie w 1995

5 Granice UE

- Wewnętrzne obywatele państw członkowskich mogą swobodnie przemieszczać się między państwami UE
- Zewnętrzne granice z państwami, które nie należą do, UE aby je przekroczyć potrzebny jest paszport lub wiza

6 Terroryzm

- Słowo terror z łac. oznacza strach, metoda walki polegająca na używaniu przemocy wobec ludzi i państw

*Akty terrorystyczne ze względu na cel można podzielić na:

- Indywidualne wymierzono przeciwko konkretnym osobom
- Masowe skierowane przeciwko przypadkowym ofiarom
- Ekonomiczne akty dokonujące szkód i zniszczeń

Podręcznik str. 182-187

Klasa I a- Historia

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Geneza i rozwój przywilejów w Polsce

Zagadnienia:

1 Przywileje

- 1374 Przywilej koszycki (król Ludwik Andegaweński) przeniesienie sukcesji do tronu w Polsce na żeńską linię Andegawenów. W zamian szlachta otrzymała zwolnienia z podatków z wyjątkiem łanów kmiecych, od których uiszczala 2 grosze z łanu

- 1422 Przywilej czerwiński (król Władysław Jagiełło) w zamian za udział szlachty w wojnie przeciwko Krzyżakom, uzyskała ona zapewnienie nietykalności majątkowej, konfiskata tylko na mocy wyroku sądowego

1423 Statut warcki (król Władysław Jagiełło) szlachta uzyskała prawo do przejmowania gospodarstw sołtysich drogą wykupu

- 1430-1433 Przywilej Jedlnieński - krakowski (król Władysław Jagiełło) ogłoszony w zamian za dopuszczenie do tronu jednego ze swoich synów Władysława lub Kazimierza o wyborze, którego miała zdecydować szlachta, nietykalność osobista szlachty uwięzienie tylko na mocy wyroku sądowego

- 1454 Przywilej nieszawski (król Kazimierz Jagiellończyk) władca nie mógł zwoływać pospolitego ruszenia bez zgody szlachty, ogłoszony na początku wojny trzynastoletniej

- 1496 Przywilej piotrkowski (król Jan Olbracht) szlachta otrzymała wyłączone prawo do posiadania dóbr ziemskich, zwolniona została też z opłat celnych, godności kościelne mogły piastować tylko osoby ze stanu szlacheckiego

- 1505 Konstytucja Nihil Novi (król Aleksander Jagiellończyk) nic nowego bez zgody szlachty w istniejących prawach

2 Organizacja sejmku walnego

- 1493 Zjazd w Piotrkowie uważany jest za początek sejmku walnego, który składał się z dwóch izb Sejmu i Senatu i trzech stanów sejmujących: króla, senatorów i posłów.

Podręcznik: str. 319

Temat: Kultura Polski średniowiecznej

Zagadnienia:

1 Literatura

- Bogurodzica najstarsza polska pieśń religijna pierwsze 2 zwrotki powstały w połowie XIII w natomiast pozostałe pochodzą z XIV. Utwór ten w średniowiecznej Polsce spełniał rolę hymnu narodowo-kościelnego

2 Historiografia

- Kronika Galla Anonima spisana za czasów Bolesława Krzywoustego 1112-1116 zawarto w niej najdawniejsze dzieje Polski do 1202, jej autor był nadwornym kapłanem Kazimierza Sprawiedliwego

- Kronika Wielkopolska spisana ok. 1295 zawiera dzieje Polski do 1272

- Kronika Janka z Czarnkowa 1376-1384 obejmuje dzieje Polski w przedziale czasowym 1333-1384 jej autor był podkanclerzem na dworze Kazimierza Wielkiego

- Kronika Jana Długosza „Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego” dzieło liczące 12 ksiąg zawierające historię Polski od czasów najdawniejszych do 1480

3 Nauka

- 1364 Utworzenie Akademii w Krakowie z inicjatywy króla Kazimierza Wielkiego

- 1400 Odnowienie uczelni przez króla Władysława Jagiełłę, wykorzystano także klejnoty Jadwigi, która kilka lat wcześniej przeznaczyła je na ten cel

4 Architektura

*Styl romański

- Drzwi gnieźnieńskie dwuskrzydłowe wykonane z brązu ok. 1170 znajdują się w katedrze gnieźnieńskiej, przedstawiają 18 scen z życia i męczeństwa św. Wojciecha

-*Styl gotycki

- Kościół Mariacki w Gdańsku największa budowla sakralna w Polsce
- Kościół Mariacki w Krakowie znajduje się w nim ołtarz Wita Stwosza, na którym przedstawione są sceny biblijne a także postacie apostołów

Podręcznik: str. 323-329

Klasa I a- Wiedza o społeczeństwie

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Najwyższa Izba Kontroli- Prokuratura

Zagadnienia:

1 NIK Najwyższa Izba Kontroli

- Naczelny organ kontroli państwowej, podlega Sejmowi do jego zadań należy: przeprowadzanie kontroli na wniosek Prezydenta, Premiera, Sejmu, oraz własnej inicjatywy. Prezes NIK powoływany jest przez Sejm za zgodą Senatu na okres 6lat

2 Prokuratura stoi na straży praworządności czuwa nad ściganiem przestępstw, sprawuje funkcje oskarżyciela publicznego, przewodniczy jej Prokurator Generalny powoływany przez Prezydenta na okres6 lat

3 Rzecznik Praw Obywatelskich powoływany przez Sejm za zgodą Senatu na okres 5 lat do jego obowiązków należy czuwanie nad przestrzeganiem wolności praw człowieka i obywatela. Urząd ten po raz pierwszy został powołany do życia w 1987 sprawowała go Ewa Łętowska

4 IPN Instytut Pamięci Narodowej instytucja badawczo naukowa powołana w styczniu 1999 w celu prowadzenia śledztw w sprawach zbrodni nazistowskich i komunistycznych. Publikowanie dokumentów prowadzenie działalności edukacyjnej. Instytutem zarządza prezes IPN wybierany przez Sejm za zgodą Senatu na kadencję 5 lat

Podręcznik: str. 184-188

Klasa II b, a- Historia i społeczeństwo

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Powstanie „Solidarności”

Zagadnienia:

1 Wydarzenia sierpniowe

- 1980 Ogłoszenie podwyżek cen żywności przyczyną strajków
- 14 VIII 1980 Strajk w Stoczni Gdańskiej, domagano się podwyżek płac a także przywrócenia do pracy Anny Walentynowicz
- 16 / 17 VIII 1980 W Stoczni Gdańskiej ukształtował się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS) na czele, którego stanął Lech Wałęsa, wystosowano 21 postulatów min domagano się utworzenia niezależnych związków zawodowych
- Strajki przybrały charakter ogólnokrajowy
- Porozumienia sierpniowe 1980 30 VIII w Szczecinie, 31 VIII w Gdańsku, 3IX w Jastrzębiu zdroju. Na ich mocy powołano do życia 17IX 1980 NSZZ „Solidarność”
- Struktura solidarności: Komisje zakładowe, Regiony, Krajowa Komisja Porozumiewawcza
- 6 IX 1980 Nastąpiły zmiany w strukturze kierowniczej państwa na stanowisku I Sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka zastąpił Stanisław Kania, zawieszono akcję strajkową sytuacja w Polsce na pewien czas uległa poprawie

Podręcznik: str. 177

Temat: Stan wojenny

Zagadnienia:

* Przyczyny

Zła sytuacja gospodarcza, niedotrzymanie zobowiązań przez stronę rządową

- Solidarność przymierzała się do wprowadzenia strajku generalnego na terenie całego państwa
- III 1981 Manewry sił układu warszawskiego Sojusz 81 na terenie Polski
- 28 V 1981 Zmarł po ciężkiej chorobie kardynał Stefan Wyszyński jego pogrzeb stał się manifestacją narodową, 3 lipca nowym prymasem został Józef Glemp

- IX 1981 I Krajowy Zjazd Delegatów Solidarności, organizacja ta cieszyła się coraz większym poparciem wśród społeczeństwa polskiego, jej organem prasowym był tygodnik Solidarność redagowany przez Tadeusza Mazowieckiego
  - 19 X 1981 Pierwszym sekretarzem został wybrany gen Wojciech Jaruzelski, pełnił on jednocześnie funkcje premiera i ministra obrony narodowej
  - XI 1981 Spotkania trójstronne gen. Jaruzelskiego, prymasa Glempa, i Lecha Wałęsy nie doprowadziły do porozumienia
- * Przebieg
- 5 XII 1981 Biuro Polityczne KC PZPR opowiedziało się za wprowadzeniem stanu wojennego o terminie jego ogłoszenia miał zdecydować gen. Jaruzelski
  - 13 XII 1981 Rada Państwa wprowadziła stan wojenny w Polsce
  - WRON Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego przejęła władzę w Polsce
  - 16 XII 1981 Strajk w kopalni Wujek w Katowicach w czasie zamieszek zginęło 9 górników
  - Ograniczenia praw obywatelskich wprowadzono godzinę policyjną, internowano przedstawicieli opozycji, zdelegalizowano Solidarność
  - Stan wojenny w Polsce obowiązywał do 22 VII 1983

Podręcznik: str.178-179

Klasa II b, a- Historia i społeczeństwo

Temat: Schyłek PRL

Zagadnienia:

1 Polska w latach 1983- 1989

- 1982 Solidarność walcząca organizacja niepodległościowa na czele, której stał Kornel Morawiecki
- 1983 Wizyta papieża Jana Pawła II w Polsce
- Śmierć księdza Jerzego Popiełuszki
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych OPZZ na ich czele stanął Alfred Miodowicz, organizacja powołana przez rząd mająca stanowić przeciwwagę dla opozycji niepodległościowej

- Pierwszy etap reformy gospodarczej realizowany przez rząd zakończył się niepowodzeniem
- 1985 Premierem został Zbigniew Messner ekonomista z Katowic zastępując Wojciech Jaruzelskiego
- 1987 Wizyta Jan Pawła II w Polsce
- 1987 Wprowadzono Urząd Rzecznika Praw Obywatelskich została nim prof. Ewa Łętowska
- 1987 Referendum dotyczącego drugiego etapu reformy gospodarczej odrzucone przez społeczeństwo
- 16 IX 1988 Spotkanie w Magdalence pod Warszawą Episkopat udzielił mediacji między opozycją a stroną rządową
- 27 IX 1988 Powołanie rządu Mieczysława Rakowskiego
- 30 XI 1988 Debata telewizyjna Miodowicz-Wałęsa
- 18 XII 1988 Powołanie Komitetu Obywatelskiego jego sekretarzem został Henryk Wujec
- 16-18 I 1989 X Plenum PZPR wydano zgodę na zalegalizowanie Solidarności
- 27 I 1989 Drugie spotkanie w Magdalence, ustalono na nim scenariusz obrad okrągłego stołu
- 6 II- 5 IV 1989 Obrady okrągłego stołu zakończyły się porozumieniem, zadecydowano, że wybory do Sejmu będą miały charakter tylko częściowo demokratyczny 65% mandatów zarezerwowano dla strony rządowej, natomiast w przypadku Senatu przeprowadzone miały być w sposób w pełni demokratyczny. Postanowiono także, że Radę Państwa zastąpi urząd Prezydenta
- 4- 18 VI 1989 Odbyły się wybory do Sejmu i Senatu w dwóch turach w wyniku, których opozycja zdobyła 35% mandatów, czyli maksimum możliwe do osiągnięcia, w przypadku Senatu na 100 miejsc uzyskano 99
- Sejm, który wyłoniono w drodze wyborów nazwano kontraktowym
- 19 VII 1989 Zgromadzenie Narodowe wybrało prezydentem Wojciecha Jaruzelskiego
- 24 VIII 1989 Sejm powołał na stanowisko premiera Tadeusz Mazowieckiego

Klasa II b, a – Wiedza o społeczeństwie

XIII tydzień 15 VI- 19 VI 2020

Temat: Analiza testów maturalnych

Temat: Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym

Zagadnienia:

1 Parlament oznacza władzę ustawodawczą w Polsce jest to: Sejm a w USA Kongres

- Parlament jednoizbowy (Dania, Szwecja, Finlandia)
- Parlament dwuizbowy (Polska, Wielka Brytania, Francja, USA, Niemcy, Włochy, Rosja)
- W jego schemacie działania wyróżnia się: Izbę niższą w Polsce tworzy ją Sejm a w USA-Izba Reprezentantów a także Izbę wyższą w Polsce i USA jest nią Senat
- Kadencyjność czas sprawowania określonej funkcji w Polsce w przypadku Sejmu i Senatu wynosi 4 lata
- Mandat parlamentarny wyborcy udzielają parlamentarzystom pełnomocnictwa do reprezentowania ich w procesie sprawowania władzy
- Immunitet parlamentarny ogranicza lub całkowicie znosi odpowiedzialność karną i cywilną parlamentarzystów za popełnione przez nich czyny a także podjęte decyzje. Występują dwa rodzaje immunitetów:
  - *Formalny obowiązuje tylko w trakcie trwania kadencji, dotyczy czynów nawet tych, które nie są związane z wykonywaniem mandatu.
  - *Materialny przysługuje także po zakończeniu kadencji, dotyczy tylko działań, wynikających z pełnienia mandatu (wypowiedzi głosowanie itp.)

2 Funkcje parlamentu

- Prawodawcze tworzenie prawa konstytucji, ustaw
- Kontrolna nadzorowanie władzy wykonawczej
- Kreacyjna tworzenie rządu udzielanie np. wotum zaufania

Podręcznik:307-312

Temat: Władza wykonawcza w państwie demokratycznym

Zagadnienia:

1 Rodzaje władzy wykonawczej:

- Monokratyczna Prezydent posiada pełnię władzy wykonawczej sprawując funkcje głowy państwa i szefa rządu np. USA
- Dualistyczna tworzą ją dwa niezależne od siebie organy Prezydent oraz Rada Ministrów np. Polska

2 Głowa państwa

- Monarchia głową państwa jest król w przypadku monarchii absolutnej np. Arabia Saudyjska, czy monarchia teokratyczna- absolutystyczna np. Watykan- (Papież) posiada on pełnię władzy, natomiast w monarchii parlamentarnej np. Wielka Brytania, Szwecja król panuje, ale nie rządzi, ponieważ faktyczną władzę sprawuje rząd
- Republika głową państwa jest Prezydent jego wpływ na rządy uzależniony jest od systemu prawnego np. konstytucji. W systemach o charakterze prezydenckim jest ona bardzo silna, ponieważ gromadzi on w swoim ręku władzę wykonawczą pełniąc jednocześnie funkcje głowy państwa i szefa rządu. W systemach parlamentarno-gabinetowych pozycja prezydenta jest znacznie słabsza, ogranicza się do pełnienia funkcji reprezentacyjnych

3 Rząd

*Sposoby tworzenia rządu:

- Parlamentarny rząd powoływany jest przez Prezydenta z ugrupowania, które zwyciężyło w wyborach (rząd jednopartyjny lub większościowy) w przypadku, gdy partia nie posiada zdolności do stworzenia jednopartyjnego gabinetu, to wtedy tworzy rząd koalicyjny wchodząc w porozumienie z innym ugrupowaniem politycznym, powołując rząd mniejszościowy
- Pozaparlamentarny Rząd odpowiada przed prezydentem, który decyduje o jego składzie

Podręcznik: str.314-317

Temat: Analiza testów maturalnych

